

Nr 356.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1942/43; given Stockholms slott den 29 maj 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 maj 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter:

Med propositionen nr 3 till årets riksdag framlades ett beräknat förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1942/43. Jag torde nu få anmäla slutligt förslag till denna stat.

Med avseende å statens budgettekniska utformning ifrågasätter jag icke någon ändring. Under hänvisning i övrigt till nyssnämnda proposition torde jag därför i detta sammanhang få i huvudsak begränsa mig till beräkningen av de å staten uppförda anslagen och vissa därmed sammanhängande spörsmål.

För löpande utgifter under fjärde huvudtiteln beräknades i det preliminära statförslaget sammanlagt 720 miljoner kronor. Av beloppet föllo 400 miljoner kronor på armén, 125 miljoner kronor på marinen och 25 miljoner kronor på flygvapnet. Återstoden, 170 miljoner kronor, hänfördes till ett för försvarsgrenarna gemensamt anslag avsett bland annat för krigsfamiljebidragen och eventuellt utgående semesterersättningar.

En ny beräkning av medelsbehovet för löpande utgifter har numera verkställts med stöd av erfarenheterna under innevarande budgetår. Enligt denna beräkning skulle anledning föreligga att höja anslaget till arméns löpande utgifter från 400 miljoner kronor till 425 miljoner kronor, under förutsättning att beredskapsåtgärderna under budgetåret 1942/43 bli av ungefärligen samma storleksordning som innevarande budgetår. Med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna av det förslag till ny krigsfamiljebidragsförordning som genom proposition förelagts riksdagen bör vidare det för försvarsgrenarna gemensamma anslaget till löpande utgifter höjas från det förut beräknade beloppet, 170 miljoner kronor, till förslagsvis 250 miljoner kronor. Anmärkas må, att vid bifall till nämnda förslag det anslag å 20 miljoner kronor till semesterlön m. m. för viss militär tjänstgöringstid, som för innevarande budgetår är uppfört under riksstatsens femte huvudtitel, ej erfordras för budgetåret 1942/43 samt vidare att den rätt till skatteavdrag, som tillkommit vissa värnpliktiga vilka fullgjort tjänstgöring under år 1940, i fortsättningen icke ifrågakommer. Vid beräkningen av medelsbehovet för löpande utgifter under fjärde huvudtiteln i beredskapsstaten har hänsyn jämväl tagits till att de till vissa värnpliktiga nu utgående långtidstilläggen komma att vid genomförande av den nya krigsfamiljebidragslagstiftningen ersättas av hemortslön.

För engångsutgifter beräknades under fjärde huvudtiteln i det preliminära statförslaget ett anslag å 500 miljoner kronor. Av detta belopp avsågos 200 miljoner kronor skola stå till Kungl. Maj:ts fria förfogande, medan däremot dispositionsrätten till återstoden skulle vara i viss mån begränsad. I en särskild stat för anslaget uppfördes sålunda 150 miljoner kronor såsom bundna vid för riksdagen anmälda beslut m. m. och ett lika stort belopp såsom bundet vid för riksdagen anmälda äskanden m. m. Jag finner mig nu böra föreslå, att posten för bestridande av engångsutgifter i anledning av för riksdagen anmälda beslut m. m. höjes med 25 miljoner kronor till 175 miljoner kronor. Posten till bestridande av engångsutgifter i anledning av för riksdagen anmälda äskanden m. m. synes böra bibehållas oförändrad, var emot posten till Kungl. Maj:ts förfogande bör kunna minskas med 25 miljoner kronor till 175 miljoner kronor. De bundna anslagsposterna ha bestämts genom en beräkning av storleken av de utbetalningar under nästa budgetår, som föranledas av före den 1 juli 1942 beslutade *bemyndiganden* att verkställa beställningar av materiel m. m., respektive genom en utredning rörande de utgiftsbeslut som kunna påkallas i anledning av till Kungl. Maj:t ingivna *anslagsäskanden* eller av *kommande framställningar* om medelsanvisning för engångsanskaffning vilka under hand anmälts till försvarsdeparte-

mentet. I enlighet med de i propositionen nr 3 förordade principerna för dispositionsrätten till de under anslagsposterna ifråga uppförda beloppen skola de beslut och äskanden på vilka beräkningen av dessa grundar sig bringas till vederbörande riksdagsutskotts kännedom. Beräkningen bör efter denna anmälan bliva bindande för Kungl. Maj:ts disposition av anslagsposterna på så sätt, att de för riksdagen anmälda äskandena m. m. böra i första hand tillgodoses. Om något av dessa äskanden befinnes senare böra avvisas eller eljest förlorar aktualitet, bör hinder ej möta att disponera de därigenom frigjorda medlen för annat ändamål.

Med avseende å de i det preliminära statförslaget för civila ändamål eller under kapitalbudgeten uppförda anslagen finner jag ej anledning till annan ändring än att anslaget till prisclearing för fodermedel m. m. under nionde huvudtiteln med hänsyn till vad som anförts i propositionen angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område bör höjas från 50 till 80 miljoner kronor.

Gällande bestämmelser angående beredskapsstaten för försvarsväsendet förutsätta, att Kungl. Maj:t, när riksdag är samlad, vid uppkommande behov inhämtar riksdagens bemyndigande att sätta beredskapsstaten i kraft som förskottsstat. I likhet med vad som skedde år 1941 torde ett sådant bemyndigande i rådande läge av praktiska skäl böra inhämtas redan i detta sammanhang. Beträffande innebörden av ett medgivande från riksdagens sida av föreslaget innehåll torde jag få hänvisa till vad jag anförde vid anmälan av propositionen nr 296 till fjolårets riksdag.

Om Kungl. Maj:t prövar nödvändigt att under den tid som förflyter mellan äskandet av regleringsanslag för ännu gällande förskottsstat och fastställandet av en ny förskottsstat meddela beslut om bemyndiganden för verk eller myndigheter att vidtaga kostnadskrävande dispositioner av natur att böra finansieras från förskottsanslag, böra sådana beslut anmälas för vederbörande riksdagsutskott och därav föranledda utgifter täckas från den nya förskottsstaten.

Hittills i princip gällande begränsningar i dispositionsrätten till förskottsanslagen böra bibehållas. Skulle en ändring härvidlag senare visa sig erforderlig, torde förslag härom få i vanlig ordning underställas riksdagen.

I anslutning till vad här anförts och till propositionen nr 3 till årets riksdag har upprättats ett förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1942/43. Förslaget torde såsom *bihang* få fogas vid protokollet i detta ärende.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna det sålunda upprättade förslaget till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1942/43,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med iakttagande av vad i det föregående anförts fastställa denna beredskapsstat eller viss del därav att lända till efter rättelse såsom förskottsstat

Kungl. Maj:ts proposition nr 356.

från och med ingången av budgetåret 1942/43 samt att ställa å förskottsstaten uppförda anslag till vederbörande myndigheters förfogande,

dels ock medgiva, att de i beredskapsstaten angivna anslagsbeloppen må överskridas, under förutsättning att Konungen låtit riksdagskallelse utgå eller riksdagen ändock skall inom tjugo dagar sammanträda.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Renlund.

*Bihang.***Förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1942/43.****Driftbudgeten.**

		Kronor
<i>A. Egentliga statsutgifter:</i>		
IV.	Försvarsdepartementet	1,325,000,000
VII.	Finansdepartementet	15,000,000
IX.	Jordbruksdepartementet	80,000,000
XI.	Folkhushållningsdepartementet.....	50,000,000
Summa		1,470,000,000

Kapitalbudgeten.

		Kronor
<i>Kapitalinvestering:</i>		
VII.	Fonden för förlag till statsverket	20,000,000

Egentliga statsutgifter.

IV. Försvarsdepartementet.

		Kronor	Kronor
C. Försvarskrafterna.			
a	Arméns löpande utgifter (Da), <i>förslagsvis</i>	425,000,000	
b	Marinens löpande utgifter (Ea), <i>förslagsvis</i>	125,000,000	
c	Flygvapnets löpande utgifter (Fa), <i>förslagsvis</i>	25,000,000	
d	Engångsutgifter (Ga), <i>förslagsvis</i> :		
	I anledning av för riksdagen anmälda		
	beslut m. m. kronor	175 000 000	
	I anledning av för riksdagen anmälda		
	äskanden m. m.	150 000 000	
	Till Kungl. Maj:ts förfogande.	175 000 000	
		500,000,000	1,075,000,000
			1,075,000,000
E. Diverse.			
a	Övriga utgifter (Gb), <i>förslagsvis</i>		250,000,000
	Summa		1,325,000,000

VII. Finansdepartementet.

		Kronor	Kronor
Allmänna utgifter för försvarsberedskap:			
a	Förstärkning av den civila administrationen m. m., <i>förslagsvis</i>	5,000,000	
b	Engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m., <i>förslagsvis</i>	10,000,000	15,000,000
	Summa		15,000,000

IX. Jordbruksdepartementet.

		Kronor	Kronor
a	Prisclearing för fodermedel m. m., <i>förslagsvis</i>		80,000,000

Egentliga statsutgifter.**XI. Folkhushållningsdepartementet.**

		Kronor	Kronor
a	Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder, <i>förslagsvis</i>		50,000,000

Kapitalinvestering.**VII. Fonden för förlag till statsverket.**

		Kronor	Kronor
a	Kommunikationsverken, <i>förslagsvis</i>		10,000,000
b	Försvarsberedskapens stärkande i allmänhet, <i>förslagsvis</i>		10,000,000
Summa			20,000,000